

també en el sentit de «clavar algo con flejes» («en un ataüt --- *pregaron* en él dos armellas»). Altrament *reblegar* apareix també amb *-b-* i amb *re-* en altres fonts catalanes amb el sentit de 'replec, doblec, vincladura', ja d'antic en un doc. ross. medieval: «gonela castelana, ab gran *reblech*, ab corda, ab quatre faudes» en els *Docs en l. cat.* d'Alart (*DAG*) i *AlcM* hi afegeix *reblegar* i *reblec* en parlars del Cardener, del Vallespir, d'Urgell.

De *reblegar* i *reblec* era ben fàcil que s'extragués *reblar* a manera de fals primitiu: *doblegar* i *doblar* coexistien des d'antic; *rossar* s'extragué en alguns punts de *rossegar* i *ròssec*, i és conegudíssima i molt tractada la creació del llgd. i prov. mod. *ressà/ressa* per *ressegar* (RESECARE) 'serrar la fusta', des dels clàssics treballs de Gilliéron ('*Scier*' dans la *Gaule romane*, 1905; REW, 7241 etc.).

2) Spitzer i molts (jo mateix amb reserves, *DCEC* IV, 41) ens inclinàvem a partir del ll. ROBORARE 'reforçar' com a font de *reblar*. I verament, no sols convenç això pel costat semàntic, sinó que no hi ha dificultats des del punt de vista fonètic (recórrer a la influència del tipus *regular*, com fa *AlcM* és perfectament superflu, i revelador de la lamentable ignorància fonètica que deixen veure pertot els autors d'aquesta obra). La dissimilació RO-BO- > RE-BO- i la de les dues *-R-* són fets repetidíssims. No en manquen confirmacions. El resultat d'aquest verb en cast. ant. fou *roblar* amb *-l-*, port. *reborar*, encara que el significat resti, llavors, en el terreny abstracte 'confirmar un contracte etc.', port. ant. *rèbora*, *révora*, *róbora* (Viterbo, s. v.), cast. ant. *robla* 'confirmació d'un tracte'.² Si algú objectés el tractament català *pl, pr, de roure, xuilar, lliura, abeurar* etc., tanmateix se li podria mostrar que en altres casos (qüestió d'accent etc.) hi ha *fiblar* FIBULARE, *feble*, *colobre*, *Verdoble* etc. (sense descartar algun deix semiculte en la història del mot).

El *DAut* va indicar que el cast. *robrar* havia tingut també el sentit de «remachar»; com que ho féu sense donar-ne cites, no podem descartar que aquí hi hagués algun eco imprecís del cat. *reblar*, ço que deixa una mica trontollant el valor d'aquest indici etimològic; de tota manera hi afegeix «*robrado* u *roblado*» amb una de la forma amb *-l-* en un sermó de Fr. Hernando de Santiago: «el Cielo, cuya cerradura está aferrada y *roblados* los clavos con las manos de Dios». De tota manera el que coneixem bé per a la rebladura dels claus, però com a aragonesa, és la forma en *re-*: «unas tavlas de boxar; dos martiellos de *reblar*» inv. de 1406 (BRAE III, 361); «*reblar*: aplastar el extremo de un hierro» a Sogorb (Torres Fornés), i també amb el matís de «hincar en la madera la punta de un clavo cuando sale otro» (ibid. i en els diccs. arag. de DMPeralta i Borao).³

Que hi ha indicis de l'etimologia ROBORARE no ho negarà ningú, per més que uns se sentin menys convençuts que d'altres de llur força provant. El que ens ha de fer més efecte és que sembla haver-hi en català mateix una forma *rèbol* o *róbol* amb la *o* postdònica conservada. Això es localitza ben concretament a Tor-

tosa (*rèbol* punxó, Mestre Noè, BDC III, 107); i, sense localitzar, però precisant el sentit, el *DAG*: «eina de ferro que fa punxa i serveix als fusters per enfonzar els claus que afixen en fusta que s'hagi de planejar o ribotejar» (més en *AlcM*, § 1, StaColQ), és a dir no gaire diferent del *reblar* descrit pels aragonesos Això té, doncs, tot l'aire de constituir un duplicat fonètic de la mena de *frèvol/feble, rètol/ròdol/rotllo* ROTULUS, i per cert amb extensió de la *e* dissimilada, com en *rètol*, des de la posició pretònica fins al postverbal. És ben possible que hi vagi haver també algun cas de postverbal amb *ó*, si més context ho confirma (i no hi ha falsa lectura de *o* per *e*), en un doc. de 1331 «dos *robols* de ferre», de les *Memorias --- de Bna* d'A. de Capmany (II, 413).

3) Per més persuasives que siguin les vies anteriors, el que no podem oblidar és que en francès, sense excloure'n la França del Midi, tenim un verb de forma ben semblant a la de *reblar* i perfectament sinònim del nostre: el fr. *river*. I ens hem de guardar majorment de desinteressar-nos-en, en veure que hi és tan general i tan antic; però anem a les fosques en l'etimologia, conclusió assenyada de Bloch: «vers 1200, déjà au sens général d'«attacher»; l'expression fig *river le clou* est déjà chez Commines [fi S. xv]; origine obscure; --- le germanique n'offre rien de clair; n'a sans doute rien à faire avec *river* 'aborder', dér. de *rive*». Bloch ens calla l'existència de l'oc. ant. *rip* 'clau'.

El contacte fonètic del *ribar* i *rip* de l'oc. ant. amb el cat. *reblar* s'estreny encara tenint en compte formes oc. posteriors. Car el que avui dona el *TdF* és «*riblà*, gc. *ribà*: river un clou». Forma amb *-bl-*, si bé amb *ri-*, que avui trobem documentada en parlars de la major part del País d'Occ. b. llem. *riblà* tr. «abatte la pointe d'un clou de l'autre côté de la chose qu'il perce; étendre, avec le marteau, le fer d'une cheville, pour qu'elle ne puisse pas sortir» (Béronie-Vialle); llgd. *riblà* «river un clou; battre le pavé, l'enfoncer avec la hie» (Sauvages); gc. *riblà* i *ribà* (Palay); i, en l'àrea llgd. que apitxa *bbi* en *pl* (com Bna *dupplögá*; Tarn i Erau *riplà* (Gary, Mâzuc), Roergue «*riplà*; *ribà*, *rebirà*: rabatte la pointe d'un clou» (Vayssier), amb el subst. «*riple*: rivet» a Pezenàs (Mâzuc); cf. encara FEW x, 413b, § 2.

Es pot al·legar que la força demostrativa d'això sobre un origen comú entre el fr. *river* i el cat. *reblar* resta mediocre: perquè essent de data posterior i d'àrea intermèdia geogràficament entre el fr. *river* i el cat. *reblar* sembla raonable suggerir que és una forma de transició o compromís entre un mot i un altre d'origen independent. Però si tenim en compte que, segons els glossaris avinyonesos de Pansier, *riblador* «marteau à river» ja apareix en un doc. de 1403, i *riblar* «river» en un de 1450 (*La L. Prov. à Avignon*, v, 190), o sigui prop d'un segle abans que el fr. *river un clou*, aqueixa objecció no ens pot convèncer gaire.

Sobre el tipus fr. *river* ens podem atènyer bastant a les conclusions del Bloch. Llevat, però, del que després afegeix: «l'anc. prov. *ribar* est rare et tardif: